

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1934 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om utvidgning av de i lagarna om kommunalstyrelse på landet och kommunalstyrelse i stad förekommande jävsbestämmelserna.

Uti en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 36, har herr *Boman m. fl.* hemställt, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utvidgning av de i lagarna om kommunalstyrelse på landet och om kommunalstyrelse i stad förekommande jävsbestämmelser i den riktning, som i motionen antytts».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Nu gällande bestämmelser om jäv såvitt angår ledamöter i kommunalrepresentationerna återfinnas i 11 och 63 §§ lagen om kommunalstyrelse på landet och motsvarande lagrum, 34 och 58 §§, lagen om kommunalstyrelse i stad samt 9 och 61 §§ lagen om församlingsstyrelse ävensom 53 § lagen om landsting. I lagen om kommunalstyrelse på landet stadgas sålunda: »Den, vilken såsom ledamot av kommunalnämnden eller eljest är redovisningsskyldig till kommunen, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.»

Då detta stadgande är det enda, som reglerar jävsbestämmelserna för ledamöter i kommunalrepresentationerna, följer härav att förhållanden, som enligt bestämmelser i allmän lag konstituera jäv, icke här ha någon betydelse i detta avseende. Den omständigheten att en fråga rör en ledamot personligen eller att han är i skyldskap med person, som beslutet angår, eller att han kan vänta skada eller nytta av frågans utgång inverkar icke på hans rätt att deltaga i kommunalrepresentationens beslut. Även en långvarig och tämligen enhetlig praxis har antagit denna tolkning av bestämmelsen. (Regeringsrättens årsbok 1910 ref. 103.) Å andra sidan har bestämmelsen i praxis ansetts innefatta alla frågor rörande revisorer och revisorsval samt ansvarsfrihet. Sålunda få ledamöter i kommunal nämnd icke deltaga i beslut om antalet revisorer. (Regeringsrättens årsbok 1928 not E 137.) Icke heller få de deltaga i något beslut rörande ansvarsfrihet för nämnden, således icke heller i beslut beträffande frågans formella behandling. (Regeringsrättens årsbok 1909 ref. 21.) Vidare har bestämmelsen ansetts gälla även beträffande suppleanter

i nämnd och vissa kommuners tjänstemän, som för vederbörande nämnds räkning handhar medelsförvaltning. (Regeringsrättens årsbok 1922 ref. 5.)

Vidkommande åter av kommunalrepresentationerna tillsatta nämnder och styrelser möter icke något hinder för vederbörande representation att i reglemente eller instruktion för nämnd eller styrelse insätta bestämmelser om jäv för nämndens eller styrelsens ledamöter beträffande av dem behandlade frågor. I drätselkammarreglementena, vilka jämlikt 53 § lagen om kommunalstyrelse i stad skola fastställas av Konungens befallningshavande, äro sålunda ofta intagna dylika jävsbestämmelser.

Vad slutligen beträffar sådana styrelser och nämnder, vilka kommunen tillsätter på grund av i särskilda författningar kommunerna av staten ålagda självförvaltningsuppgifter, finnas jävsbestämmelser införda allenast i sjukhusstadgan, 11 §, som innehåller bestämmelser om jäv för ledamöter av sjukhusdirektionen, under det att i övrigt saknas bestämmelser om jäv för hela detta vidsträckta kommunala förvaltningsområde. Icke heller har någon enhetlig praxis i detta avseende utvecklats sig. Dock synes det riktigt att i den mån kommunala organ hava fått sig anförtrött utövandet av statliga eller andra uppgifter gentemot allmänheten, såsom är fallet beträffande så viktiga författningsområden som regleras av exempelvis ordningsstadgan för rikets städer, byggnadsstadgan, hälsovårdsstadgan m. m. vid utövandet av dessa uppgifter jävsbestämmelserna i allmän lag borde vinna tillämpning. Inom en del kommuner torde även en sådan tillämpning av jävsbestämmelserna ägt rum under det att i andra kommuner liksom vid representationernas beslut jäv icke tillämpats i vidare mån än kommunallagarna uttryckligen bestämma.

De i motionen framförda önskemålen om utvidgning av jävsbestämmelser vid kommunalrepresentationernas beslut synas väsentligen avse att kommunalanställda och representanter för deras sammanslutningar skulle anses äga sådant intresse beträffande lönefrågor m. m. att de icke borde få deltaga i sådana beslut. Härigenom skulle alltså en stor grupp av kommunala röstberättigade uteslås från rösträtt beträffande åtskilliga frågor. Bland annat torde vid inkomst- och utgiftsstatens uppgörande dylika frågor ovillkorligen beröras och sagda grupper skulle därigenom vid detta beslut bliva uteslagna från deltagande. Erinras bör emellertid att vid kommunala beslut det ofta kan inträffa, att även andra grupper av kommunens medlemmar bliva genom beslutet gynnade, såsom vid antagande av entreprenadanbud, beviljande av anslag för byggnader m. m., utan att därför anledning ansetts föreligga att därför utesluta dessas representanter från deltagande i besluten. Väl förekomma för övrigt bestämmelser om hinder för den, som personligen beröres av visst beslut, att deltaga däri, då fråga är om nämnder eller styrelser, men i dessa fall finnas suppleanter, som kunna inträda, varemot detta icke är fallet i fråga om de kommunala representationerna, stämmor och fullmäktige.

Då det spörsmål varom nu är fråga alltså i själva verket omfattar jävsförhållanden å vidsträckta områden med en mångfald olika och svårbedömliga fall, finner utskottet sig sakna anledning att i ärendets nuvarande skick före-

slå utredning i ämnet. Härjämte erinras om att en sådan utredning bör omfatta icke blott såsom i motionen föreslagits kommunallagarna på landet och i stad, utan även landstingslagen och lagen om församlingsstyrelse.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion, I: 36, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1934.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Sundberg, Björkman, Bergman, Sandegård, Larsén, Ehrnberg*, Källman, Mellén, Karl August Johanson, Persson i Trången, Andersson i Igelboda, Fast, Lindskog, Nordström, Lundqvist, Johnsson i Norrahammar, Lundén, Svensson i Landskrona* och Gustafsson i Välsnäs.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr Reuterskiöld beträffande motiveringen.
